BWRDD GWASANAETHAU CYHOEDDUS GWYNEDD AC YNYS MÔN

Dydd Mercher, 16 Mawrth 2022

10:00 – 12:30

Microsoft Teams

Aelodau presennol:	
Enw	**Sefydliad**
Emyr Williams (EW) - Cadeirydd	Parc Cenedlaethol Eryri
Cyng. Dyfrig Siencyn (DS)	Cyngor Gwynedd
Dylan Williams (DW)	Cyngor Sir Ynys Môn
Shan Morris (ShM)	Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru
Ffion Johnstone (FfJ)	Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr
Sioned Rees (SR)	Llywodraeth Cymru
Justin Hanson (JH)	Cyfoeth Naturiol Cymru
Bethan Russell Williams (BRW)	Mantell Gwynedd
Lowri Hughes (LH)	Prifysgol Bangor
Aled Jones-Griffith (AJG)	Grŵp Llandrillo Menai
Sian Purcell (SP)	Medrwn Môn
Dafydd Gwynne (DG)	Iechyd Cyhoeddus Cymru

Yn mynychu:	
Alwen Williams	Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru
Rhiannon Elis-Williams	Cyngor Gwynedd - cyfieithydd
Bethan Evans	Cyngor Gwynedd - cyfieithydd
Nia Williams (NW)	Cyfoeth Naturiol Cymru
Dewi Wyn Jones (DWJ)	Cyngor Gwynedd
Sandra Thomas (ST)	Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn
Lois Owens (LO)	Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn

Ymddiheuriadau:	
Ffrancon Williams	Adra

Andrew Edwards	Prifysgol Bangor
Cyng. Llinos Medi Huws	Cyngor Sir Ynys Môn
Dafydd Gibbard	Cyngor Gwynedd
Andy Jones	Gwasanaeth Prawf
Gillian Jones	Gwasanaeth Prawf
Sian Williams	Cyfoeth Naturiol Cymru
Neil Thomas	Heddlu Gogledd Cymru

Pwyntiau Gweithredu

1. Trefnu gweithdy ar gyfer trafod y Cynllun Llesiant ym Mehefin. Nifer o aelodau wedi gwirfoddoli ar gyfer is-grŵp i greu'r Cynllun a bydd y Tîm Cefnogi BGC yn cysylltu er mwyn trefnu - **Tîm Cefnogi BGC**
2. Agenda tlodi – Sandra i gylchredeg templed a chynnig cefnogaeth i'r Aelodau er mwyn ei lenwi – **Tîm Cefnogi BGC**
3. Anfon llythyr ar ran BGC Gwynedd a Môn i'r ONS, Llywodraeth Cymru a Swyddfa Comisiynydd yr Iaith Gymraeg i annog cynnal arolwg cenedlaethol ieithyddol mandadol - **Tîm Cefnogi BGC**
4. Tîm Cefnogi a Thîm Ymchwil Gwynedd i weithio ar yr Asesiadau drafft cyn eu cyhoeddi yn Mai 2022. Lois i gysylltu efo'r aelodau perthnasol i holi am wybodaeth a bylchau data - **Tîm Cefnogi BGC**
5. Trefnu cyfarfod efo Llywodraeth Cymru i drafod adborth yr Asesiadau Llesiant - **Tîm Cefnogi BGC**
6. Cais i sefydliadau rannu'r ymgyrch Natur a Ni gan Cyfoeth Naturiol Cymru – **Pawb**
7. Adroddiad i'r Bwrdd nesaf ar gynnydd yr is grŵp Hinsawdd a thynnu sylw at y gwaith fydd yn digwydd ar y cyd drwy'r is-grŵp - **NW/SW**
8. Sioned i ofyn i Lywodraeth Cymru am ddiweddariad y sefyllfa ffoaduriaid Wcráin yn genedlaethol - **SR**
9. Pob partner fod yn edrych ar ffurf i gefnogi'r sefyllfa yn Wcráin a bod yn barod i gyd-weithio yn ôl yr angen - **Pawb**
10. Angen i'r ddau awdurdod fel aelodau craidd gyfarfod yn ffurfiol ar ôl yr etholiad i benderfynu os am barhau i gytuno i gydweithio fel un Bwrdd – **Cynrychiolwyr y ddau awdurdod / Tîm Cefnogi BGC**

Cofnod o'r drafodaeth

Eitem	Nodiadau	Pwy?	Erbyn pryd?
1	**Croeso ac Ymddiheuriadau** Croesawyd yr holl fynychwyr i'r cyfarfod a derbyniwyd yr ymddiheuriadau a nodir uchod. Croesawyd Dylan Williams i'w gyfarfod cyntaf o'r Bwrdd.		

2	**Cylch Gorchwyl –** dim i'w adrodd		
3	**Cofnodion y cyfarfod diwethaf** Derbyniwyd y cofnodion fel adlewyrchiad teg o'r drafodaeth. Cafwyd diweddariad ar y pwyntiau gweithredu: 1. Cytunwyd i anfon llythyr i Weinidog Llywodraeth Leol ar ran Cadeirydd y Bwrdd er mwyn holi am y gyllideb sydd ar gael i Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus. **Tîm Cefnogi BGC -** - *wedi ei anfon* 2. Tîm Cefnogi BGC i gydweithio gyda'r holl bartneriaid i adnabod sut maent yn cyfrannu at ffrydiau gwaith yr agenda tlodi erbyn y cyfarfod nesaf. Yn ddibynnol ar y gwaith yma, trefnu sesiwn gweithdy i drafod sut gall partneriaid gefnogi / herio ei gilydd ar gynnydd yn y maes tlodi. **Tîm Cefnogi BGC** - *wedi llithro* 3. Cytunwyd i gael diweddariad eto am yr agenda tlodi mewn 6-9 mis gan y ddau awdurdod gyda'i gilydd ochr yn ochr er mwyn cymharu sefyllfa'r ddwy sir. **Tîm Cefnogi BGC i drefnu –** *Cyfarfod Medi / Rhagfyr* 4. Gofynnwyd i'r is-grŵp Cymraeg fod yn edrych ar ddata dibynadwy ar gyfer nifer o siaradwyr Cymraeg rhwng y Cyfrifiad. **AJG –** *ar yr agenda* 5. Gofynnwyd i'r is-grŵp Gofal ac Iechyd amlinellu'r effaith y mae'r gwaith sydd wedi ei gyflawni wedi ei gael ar drigolion yn yr adroddiad cynnydd nesaf ym mis Mawrth. **FfJ -** *ar yr agenda* 6. Rhannu'r Asesiadau Llesiant drafft gydag aelodau'r Bwrdd ar ôl eu cyhoeddi er mwyn i bawb cael cyfle i roi eu sylwadau. **Tîm Cefnogi BGC -** *ar yr agenda* 7. Gofynnwyd i'r Tîm Cefnogi BGC a'r Gwasanaeth Ymchwil yng Nghyngor Gwynedd i ystyried os oes gwybodaeth/data dibynadwy y gellir ei ddefnyddio ar gyfer yr Asesiadau Llesiant sy'n dangos effaith Covid-19. **Tîm Cefnogi BGC -** *ar yr agenda* 8. Penderfynwyd mynd am opsiwn 3 er mwyn gweithredu'r Cynllun Llesiant a threfnu gweithdy ym Mehefin, gydag is-grŵp i arwain ar y gwaith yn cael ei sefydlu wedi hynny. **Tîm Cefnogi BGC –** *Cafwyd trafodaeth am yr enwebiadau ar gyfer yr is-grŵp gyda Dylan Williams (Cyngor Môn), Bethan Williams (Mantell Gwynedd), Dafydd Gwynne (Iechyd Cyhoeddus Cymru) a Nia Williams (Cyfoeth Naturiol Cymru) yn nodi parodrwydd i fod yn rhan o'r is-grŵp. Tîm Cefnogi BGC i drefnu cyfarfod cychwynnol.* 9. Arweinydd pob is-grŵp i edrych ar eu rhaglen weithredu o rŵan hyd at Mai 2023 gan amlinellu'n gryno beth yn union y bwriedir ei gyflawni rhwng rŵan a hynny. Tîm Cefnogi i gydweithio/cefnogi'r gwaith yma. **Arweinyddion is-grwpiau a Thîm Cefnogi BGC -** *ar yr agenda* 10. Angen cadarnhau'r penderfyniadau uchod gyda'r Gwasanaeth Tân a'r Awdurdod Iechyd gan nad oeddent yn gallu bod yn bresennol yn y cyfarfod a bod angen i'r holl aelodau statudol fod yn bresennol i gael cworwm. Angen sefydlu beth yw'r trefniadau dirprwyo o fewn y sefydliadau partner statudol. **Tîm Cefnogi BGC –** *wedi llithro*	Tîm Cefnogi BGC	16/6/22

4	**Cyflwyniad gan Alwen Williams ar Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru** Cafwyd cyflwyniad gan Alwen Williams am waith y Bwrdd Uchelgais, y wefan newydd a chynnydd ar y 5 rhaglen o fewn y Cynllun Twf. Eglurwyd fod mesur llwyddiant yn rhywbeth mae'r Bwrdd Uchelgais wedi bod yn edrych arno, gan fod angen i'r data fod yn ddigon sensitif i adnabod amrywiaethau daearyddol, a bod hefyd mesurau 'meddal' yn cael ei adnabod sy'n edrych yn ehangach na gwerth economaidd. Diolchodd EW am y cyflwyniadau gan nodi eu bod wedi bod yn fuddiol. Cafwyd trafodaeth ynglŷn â sut i adeiladu perthynas â'r BGC er mwyn gwella cyd-weithio. Eglurodd EW fod amddifadedd a thlodi yn rhywbeth roedd y BGC wedi bod yn edrych arno a nododd Alwen Williams fod hyn yn faes blaenoriaeth i'r Bwrdd Uchelgais hefyd gan gyfeirio at y rhaglen ddigidol ar gyfer ardaloedd gwledig ac anodd eu cyrraedd a chreu swyddi yn yr ardaloedd mwyaf difreintiedig. Nododd AJG fod yn hynod o bwysig i gynnwys y sector addysg o'r cychwyn cyntaf yn yr ysgol gynradd hyd at ôl 16. Nododd fod 12,000 o ddysgwyr yn y Coleg a fyddai'n ymgeiswyr posib ar gyfer y 4,200 o swyddi newydd ar draws y rhanbarth ond bod angen mapio taith gyrfa i sicrhau fod pobl ifanc lleol yn gallu llwyddo. Eglurodd DS fod taith y Bwrdd Uchelgais yn un hir dymor, a bod y Cynllun Twf wedi rhoi sylw i sawl mater dros y 3-4 blynedd diwethaf ond ei fod yn anoddach mewn ardaloedd lle nad ydi'r economi gystal. Pwysleisiodd BW bwysigrwydd y trydydd sector nid yn unig fel cyflogwr mawr yn yr ardal, ond hefyd fel cyfle i gadw'r budd yn lleol drwy gaffael i'r sector. BW hefyd yn tynnu sylw at ddiffyg cynrychiolaeth o'r trydydd sector ar y Bwrdd Uchelgais a nododd Alwen Williams fod hyn yn fwlch sydd wedi ei drafod eisoes.		
5a	**Diweddariad ar waith yr is-grŵp Cymraeg - Aled Jones-Griffith** Cyflwynodd AJG gynnwys yr adroddiadau gan egluro'r hyn y bwriadir ei gyflawni erbyn Mai 2023. Ymatebodd AJG i gais EW i'r is-grŵp Cymraeg edrych ar y data sy'n cael ei gasglu am nifer y siaradwyr Cymraeg yn y blynyddoedd rhwng y Cyfrifiad. Yr hyn ddaeth yn amlwg o'r drafodaeth yn y cyfarfod is-grŵp iaith ddiwethaf oedd nad oes yna systemau a threfniadau o fewn yr aelodaeth i gasglu'r math yma o ddata a hyd yn oed ble mae sefydliadau yn casglu gwybodaeth am siaradwyr Cymraeg sydd yn defnyddio eu gwasanaethau, nid yw hwn ei hun yn ddata meintiol a gwyddonol ystadegol gan mai dim ond cofnod o ddewis iaith rheiny sydd yn trafferthu cysylltu a geir ac nid canran o'r holl ddefnyddwyr neu dderbynwyr gwasanaeth.		

	Amlygwyd hefyd pryder arall sef na fu Cyfrifiad gwladol yn cael ei gynnal ar ôl 2021, ac mai dyma yw'r brif ffynhonnell ar gyfer data siaradwyr presennol, yn ogystal â data pwysig arall y mae'r Bwrdd yn dibynnu arno. Awgrymodd AJG mai'r ffordd orau ymlaen fyddai i'r BGC gysylltu efo'r ONS, Llywodraeth Cymru a Swyddfa Comisiynydd yr Iaith Gymraeg i annog cynnal arolwg cenedlaethol ieithyddol mandadol, yn enwedig gan fod yr her miliwn o siaradwyr erbyn 2050 yn rhoi achos da dros gynnal yr arolwg. Cytunodd yr Aelodau a gofynnwyd i'r Tîm Cefnogi BGC drefnu drafftio llythyr ar ran y Bwrdd.	Tîm Cefnogi BGC	16/6/22
5b	**Diweddariad ar waith yr is-grŵp Newid Hinsawdd – Sian Williams** Yn absenoldeb SW cyflwynodd JH a NW yr adroddiad oedd yn amlinellu beth oedd yr is-grŵp yn bwriadu ei gyflawni erbyn Mai 2023. Diolchodd DW am yr adroddiad a nododd ei fod yn cynnwys lot o wybodaeth. Tynnodd BW sylw at nifer o gynlluniau cymunedol fel Gwyrdd Ni sy'n edrych ac ymgysylltu am y maes newid hinsawdd ar hyn o bryd, a'i fod yn bwysig bod y Bwrdd a'r is-grŵp yn 'tapio mewn' i'r digwyddiadau yma. Roedd y Bwrdd yn awyddus i'r is-grŵp Newid Hinsawdd gynnal trafodaeth bellach ar ba waith oedd yn digwydd ar wahân (fel sefydliadau unigol) a pa waith sy'n disgyn o dan gyfrifoldeb y Bwrdd a lle gall gwaith partneriaeth ychwanegu gwerth.	Is-grŵp Newid Hinsawdd	16/6/22
5c	**Diweddariad ar waith yr is-grŵp Iechyd a Gofal – Ffion Johnstone** Cafwyd cyflwyniad gan FfJ ar y gwaith yr is-grŵp iechyd hyd yma, gyda'r pwyslais ar y 'beth felly?' - sef yr effaith oedd y Cynlluniau amrywiol wedi ei gael ar drigolion Gwynedd a Môn. Cwestiynodd BW lwyddiant Cynllun Penyberth, gan fod oedi wedi bod a'r angen mawr am wlâu nyrsio yn Pen-Llŷn yn parhau. Eglurodd FfJ bod diffyg adnoddau wedi bod yn her, ond y gobaith yw bod cyllideb drwy'r RIF yn gyfle da i symud ffrydiau gwaith yn eu blaen.		
6	**Ymatebion i'r drafft Asesiadau Llesiant Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn** Cyflwynodd LO yr ymatebion a dderbyniwyd i'r ymgynghoriad cyhoeddus ar yr Asesiadau Llesiant Drafft. Nodwyd fod y nifer o ymatebion yn siomedig ond bod prif negeseuon yn cynnwys bod angen mwy o wybodaeth am dlodi ac amlygiad cryno o brif negeseuon yr ardal.		

	Nodwyd hefyd bod ymatebion Llywodraeth Cymru, Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol a Cyfoeth Naturiol wedi ei dderbyn yn ystod yr wythnos ond bod dim cyfle wedi bod cyn y cyfarfod BGC i'w dadansoddi yn llawn. Wrth edrych ar y bylchau data, cynigodd sawl sefydliad gymorth er mwyn eu llenwi gan gynnwys data gordewdra gan Iechyd Cyhoeddus, Cynlluniau Gwerth Cymdeithasol a Banciau Bwyd gan Mantell Gwynedd a Medrwn Môn a throsedd gan Partneriaeth Diogelwch Cymunedol Gwynedd a Môn. LO i gysylltu gyda'r aelodau er mwyn llenwi'r bylchau hyn. SR yn cynnig cyfarfod efo Llywodraeth Cymru i drafod yr adborth yn fanylach. Tîm Cefnogi BGC i drefnu hyn dros yr wythnosau nesaf.	LO Tîm Cefnogi BGC	Cgap cgap
7	**Natur a Ni – Nia Williams** Cyflwynodd NW yr ymarferiad ymgysylltu Natur a Ni ar ran Cyfoeth Naturiol Cymru. Nododd BW y byddai'n syniad i gyflwyno'r gwaith i'r rhwydwaith trydydd sector. Cytunodd yr holl sefydliadau rannu'r ymgyrch ar eu gwefannau / cyfryngau cymdeithasol gyda staff a'r cyhoedd.	Pawb	cgap
10	**Heriau a Chyfleon – eitem sefydlog** Dim i'w adrodd yn ystod y cyfarfod yma.		
11	**Unrhyw Fater Arall** • **Sefyllfa Wcráin -** DW yn amlygu ei fod yn bwysig i sicrhau mynediad i wasanaethau cyhoeddus wrth i'r ffoaduriaid gyrraedd y wlad dros y misoedd nesaf. Nododd ei fod yn bwysig fod pawb yn edrych am gyfleoedd i gyd-weithio er mwyn cefnogi'r teuluoedd sy'n cyrraedd Gwynedd a Môn. Nododd SR ei bod am holi Llywodraeth Cymru am ddiweddariad o'r sefyllfa er mwyn ei rannu ag aelodau'r BGC. • **Cyfarfod nesaf** – yn dilyn yr etholiad bydd angen cytuno yn ffurfiol os yw Bwrdd Ynys Môn a Bwrdd Gwynedd am barhau i gyd-weithio**.** ST i wneud trefniadau ar gyfer hyn. • **Cadeiryddiaeth –** Eglurodd EW mai dyma oedd ei gyfarfod olaf fel cadeirydd y Bwrdd. Diolchodd DS iddo am ei waith a'i arweiniad ar y Bwrdd. Bydd Cadeirydd newydd yn cael ei etol yng Nghyfarfod mis Mehefin o'r Bwrdd.	Pawb SR ST	parhaol cgap cyn 16/6/22